

**Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 41 nci fıkrasının
değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni
mazbatası (1/663)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-566/1287

11 . V . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 41 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında İşletmeler Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 12.IV.1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 41 nci fıkrası gereğince gaz ve her nevi müstail maddeler depoları kurmak ve işletmek belediyelerin vazifesi cümlesinden bulunmaktadır.

Belediye Gelirleri Kanununun 31 nci maddesine göre, akar yakıtların belediye depolarında bulunduğu müddet için 4 kiloluk küçük tenekelerden 2, 16 kiloluk büyük tenekelerden 8 kuruş ve dökme halinde bulunanların beher kilosundan 20 parayı geçmemek üzere belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre aylık depo ücreti alınması gerekmektedir.

Bu kanun hükümleri muvacehesinde petrol şirketlerinin kendi malı olan depolarında bulundurdukları akar yakıtlardan da depo ücreti alınmış ve Devlet Şûrası Dâva Daireleri Umumi Heyeti esas 49/207 karar 50/233 sayılı bir kararında, akar yakıtlar hususi depolarda bulunsadı belediye depolarında muhafaza edilmiş hükmünde olduğu ve belediyeye ait bir âmmeye hizmetinin müsaade veya mukavele ile başkalarına devredilemeyeceği mucip sebeplerine dayanarak hususi depolarda bulunan akar yakıtlardan belediyelerin tam tarife üzerinden «Depo ücreti» alabileceğine hükmetmiştir.

6326 sayılı Petrol Kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren memleketimizde yalnız petrol arama faaliyetine girilmiş olmakla kalınmamış, petrol tasfiyehaneleri kurulması teşebbüsleri ile de karşılaşmıştır. Gerek petrol işletmecileri, gerekse tasfiyehane ve boru hattı sahiplerinin bir taraftan ham petrolü, bir taraftan da petrol mahsullerini muhafaza etmek üzere, dünyanın başka yerlerinde de olduğu gibi, büyük miktarda depo tesisatı vücuda getirmeleri bu sanayiın icaplarındanadır. Bundan dolayı Petrol Kanunu ile petrol hakkı sahiplerine bu depoları kurma hakkı da verilmiş bulunmaktadır.

Ücret bir hizmetin karşılığını ifade ettiğine göre bu depolarda bulundurulacak petrolardan belediyelerin depo ücreti almamaları gerekir. Ayrıca petrol hakkı sahiplerinin kendi depolarında muhafaza ettikleri petrol için belediyeye depo ücreti ödemeleri bu işin rantabilitesi ile de kabili telif bulunmamaktadır. Zira, petrol hakkı sahibi olmakla tevziatçı şirket olmak başka başka şeylerdir. Tevziatçılar Petrol Kanununa tâbi değildırler. Tevziatçı şirketler tarafından müstehlike satılan

petrol mahsullerinin fiyatları Hükümetçe bütün masraflar ve ödenen depo ücretleri nazara alınarak tesbit olunmaktadır. Petrol hakkı sahiplerinin sattığı ham petrolün ve petrol mahsullerinin fiyatları ise serbest rekabet esasına dayanan dünya piyasası tarafından tâyin edilmektedir. Binaaleyh, muayyen maliyet unsurlarına yenilerinin ilâvesi mümkün olmamaktadır.

Ancak, şurasını derhal belirtmekte fayda vardır. Bugüne kadar petrol mahsullerini perakende olarak satan şirketlerin ödemekte oldukları depo ücretlerine mütaallik nizamı, belediyelerimizin fiilen istinadedegeldikleri bir varidat membaından mahrum bırakmamak için dokunulmaması muvafık bulunmuştur.

Binaaleyh yukardaki mâruzatımızdan da anlaşılacağı ve hile, asıl maksat Petrol Kanununa göre işletmece olanlarla boru hattı veya tasfiyehane sahibi bulunların Petrol Kanununun verdiği hakka dayanarak kurdukları kendi depolarında bulundurdukları ham petrol veya petrol mahsulleri için belediyeye depo ücreti ödememelerini temin etmekten ibarettir. Tevziatçı şirketler kemafıssabık depo ücreti ödemekte devam edeceklerdir.

Bu maksadı tahakkuk ettirebilmek için 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 neî maddesinin 41 neî fıkrasının, Petrol Kanununa göre petrol ameliyatından madudolan depoların inşa ve işletilebilmesinin belediye vazifeleri arasından çıkarılmasını sağlayacak surette değiştirilmesi ve bu suretle Petrol Kanunu ile mevcut tezdân ortadan kaldırılması kâfi görülmüştür.

Zira, bu suretle yukarda zikri geçen Devlet Şûrası Kararının mucip sebebi petrol hakkı sahiplerinin depolarına munhasır olmak üzere ortadan kaldırılması olacaktır.

Lâyihamın 1 neî maddesi esas maksada taallûk etmektedir. 2 neî madde meriyet, 3 neî madde ise icra hükümlerini ihtiva etmektedir.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/663

• Karar No. 46

17 . V . 1957

Yüksek Reisliğe

İşletmeler Vekâletince hazırlanan ve 12 . IV . 1957 tarihinde İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Makamı Riyasetçe encümenimize havale buyurulan 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 neî maddesinin 41 neî fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihası Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Kanun lâyihasının esbabı mucibesinde arz ve izah edilen hususlar encümenimizce de kabule sayan görülerek lâyiha aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihasının arz ettiği hususlar dolayısıyla tercihan ve müstaceliyetle görüşülmesi de encümenimizce karar altına alınmıştır.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Re-

isliğe saygı ile sunulur.

Dahiliye En. Reisi

Edirne

R. Nasuhioğlu

Kâtip

Samsun

E. Ant

Amasya

M. Zeren

İmza bulunamadı

Erzincan

T. Şenocak

Kütahya

N. H. Pepeyi

Seyhan

A. Kınık

Mazbata Muharriri

Yozgad

Ö. L. Erzurumluoğlu

Amasya

K. Eren

Bolu

R. Akşemsettinioğlu

Kastamonu

S. Çağlar

Konya

M. R. Özal

Muğla

Y. Paşamehmetoğlu

Sivas

E. Damalı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 41 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası :

MADDE 1. — 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 41 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Petrol Kanununa göre petrol hakkı sahipleri tarafından yapılan ve petrol ameliyatından madut bulunanları haric olmak üzere gaz ve her nevi müstail maddeler depoları yapmak ve işletmek».

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İeraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

12 . IV . 1957
Başvekil
A. Mederes
Devlet Vekili ve
Millî M. V. V.
Ş. Ergin
Devlet Vekili
M. C. Bengü
Devlet Vekili
E. Kalafat

Devlet Vekili
C. Yardımcı

Millî Müdafaa Vekili

Hariciye Vekili

Maarif Vekili
A. Özel

İkt. ve Ticaret Vekili
A. Aker

Güm. ve İnh. Vekili
H. Hüsman

Münakalât Vekili
A. Demirer

İşletmeler Vekili
S. Ağaoglu

Adliye Vekili
H. A. Göktürk

Dahiliye Vekili
N. Gedik

Maliye Vekili
H. Polatkan

Nafta Vekili ve
Hariciye V. V.
E. Menderes

Sih. ve İç. Mua. Vekili
N. Körez

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

Çalışma Vekili
M. Tarhan